

УДК 336.76:338.2

Петренко О.П.кандидат економічних наук, доцент
кафедра економічної теорії
і економіки підприємстваОдеський державний аграрний університет
вул. Пантелеймонівська, 13, м. Одеса, Україна, 65012
E-mail: Leka_m@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-9722-3785

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ГРОШОВОГО ОБОРОТУ ТА ГРОШОВОГО РИНКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У статті проведено оцінку сучасного стану грошового ринку та грошового обороту в умовах воєнного стану та розробці механізму його державного регулювання. Сформовано концептуальні положення формування механізму державного регулювання грошового обороту та грошового ринку в умовах воєнного стану, які формують цілісне уявлення про можливості перезавантаження національного грошового ринку України, вирішення існуючих внутрішніх фінансових проблем та його трансформації у відповідності із європейсько-орієнтованим вектором розвитку національного господарства. До ключових завдань такого механізму, що покладені в основу державного регулювання грошового обороту та грошового ринку в умовах воєнного стану запропоновано віднести: 1) формування прозорої політики Національного банку України щодо забезпечення фінансової стабільності фінансової системи загалом та грошового ринку зокрема; запобігання поширення системних ризиків на грошовому ринку та вирівнювання фінансових диспропорцій, які для нього характерні тощо; 2) підвищення рівня капіталізації банків України; посилення адаптивності грошового ринку до зміни обов'язкових нормативів та трансформації законодавства в умовах воєнного стану.

Ключові слова: грошовий ринок, грошовий оборот, державне регулювання, механізм, воєнний стан, грошово-кредитна політика, валютне регулювання.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. З першого дня війни в Україні Національний банк України зосередив свої зусилля на подоланні негативного настрою серед населення, збереженні довіри до функціонування грошового ринку та стабільності фінансового сектору загалом. Таким чином основні рішення регуляторів були орієнтовані на забезпечення безперервного функціонування банківської системи, постійне стримування девальвації національної валюти й стрімкого відтоку капіталу за кордон. Національним банком України також докладено багато зусиль для протидії впливу негативних проявів війни у фінансовій сфері та забезпечення грошовим оборотом гуманітарних і оборонних потреб України. Повномасштабна війна призвела також до реалізації суттєвих загроз для макроекономічної й фінансової стабільності. Враховуючи всю складність ситуації банківська система загалом та грошовий ринок зокрема продовжує працювати, залишається високоліквідною та має суттєвий запас стійкості. Реальний сектор економіки поступово відновлює свою діяльність, проте значна частка підприємств так і не відновила роботу, що суттєво зменшує загальний грошовий оборот в Україні. На сучасному етапі воєнної економіки Укра-

їни та підходів до державного регулювання у різних сферах господарювання доцільною є розробка нового механізму державного регулювання грошового обороту та грошового ринку в умовах воєнного стану. У той же час вимагає вирішення питання покращення соціально-економічних відносин Національного банку України із представниками всіх гілок влади на основі посилення фінансового контролю з метою вироблення єдиної державної політики, зниження рівня безробіття, підтримки належного рівня якості життя населення України у воєнний період.

Аналіз останніх публікацій по проблемі. Проблематику державного регулювання грошового ринку та грошового обороту досліджували як світові, так і вітчизняні науковці, зокрема: С. Адаменко, І. Бланк, Т. Болгар, Дж.К. Ван Хорн, О. Василик, Р. Джуччі, М. Єрмошенко, В. Загородній, Л. Лігоненко, А. Мороз, О. Олейніков, Дж.Ф. Сінкі, О. Терещенко, Е. Уткін, Р. Шіллер й інші. Однак, не зважаючи на ґрунтовні дослідження вчених-економістів, нагальність питання щодо державного регулювання грошового ринку саме в умовах воєнного стану України залишаються дискусійними і актуальними.

Формулювання цілей дослідження. Мета статті полягає в оцінці сучасного стану грошового

ринку та грошового обороту в умовах воєнного стану та розробці механізму його державного регулювання.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. В умовах воєнного стану України грошовий ринок відіграє ключову роль у підтримці національної економіки країни виступаючи інституцією, функціонування якої орієнтована на стабільність соціально-економічних відносин враховуючи всі можливі ризики, які виникають у результаті військових дій на території країни. Саме банківська система також потребує найбільш глибокого і виваженого державного регулювання, адже банківські установи перерозподіляють грошові потоки, які надходять від вкладників, та беруть на себе відповідні ризики.

Сучасний стан грошового ринку та грошового обороту у воєнний період в Україні характеризується наступними особливостями (рис. 1-2) [1-2]:

- корпоративне кредитування поступово зростає виключно на основі підтримки держави;

- суттєво скоротилося роздрібне кредитування, іпотечне взагалі припинилося;

- банки вдало впоралися з виникаючими операційними викликами, фіксуючи значні збитки від операційного ризику;

- кредитні ризики суттєво посилюються, тому втрата кредитного портфеля перевищуватиме 20%;

- наявний запас капіталу вітчизняних банків саме у лютому суттєво перевищував встановлені мінімальні рівні, що дає спроможність поглинати збитки від певних втрат кредитів;

- додатковий запас капіталу для забезпечення покриття кредитних ризиків також сприяли підвищенню частки ризиків за незабезпеченими споживчими кредитами;

- гірше впоралися із операційним ризиком небанківські фінансові установи, проте за всіма сегментами залишаються учасники, які надалі продовжують надавати якісні послуги.

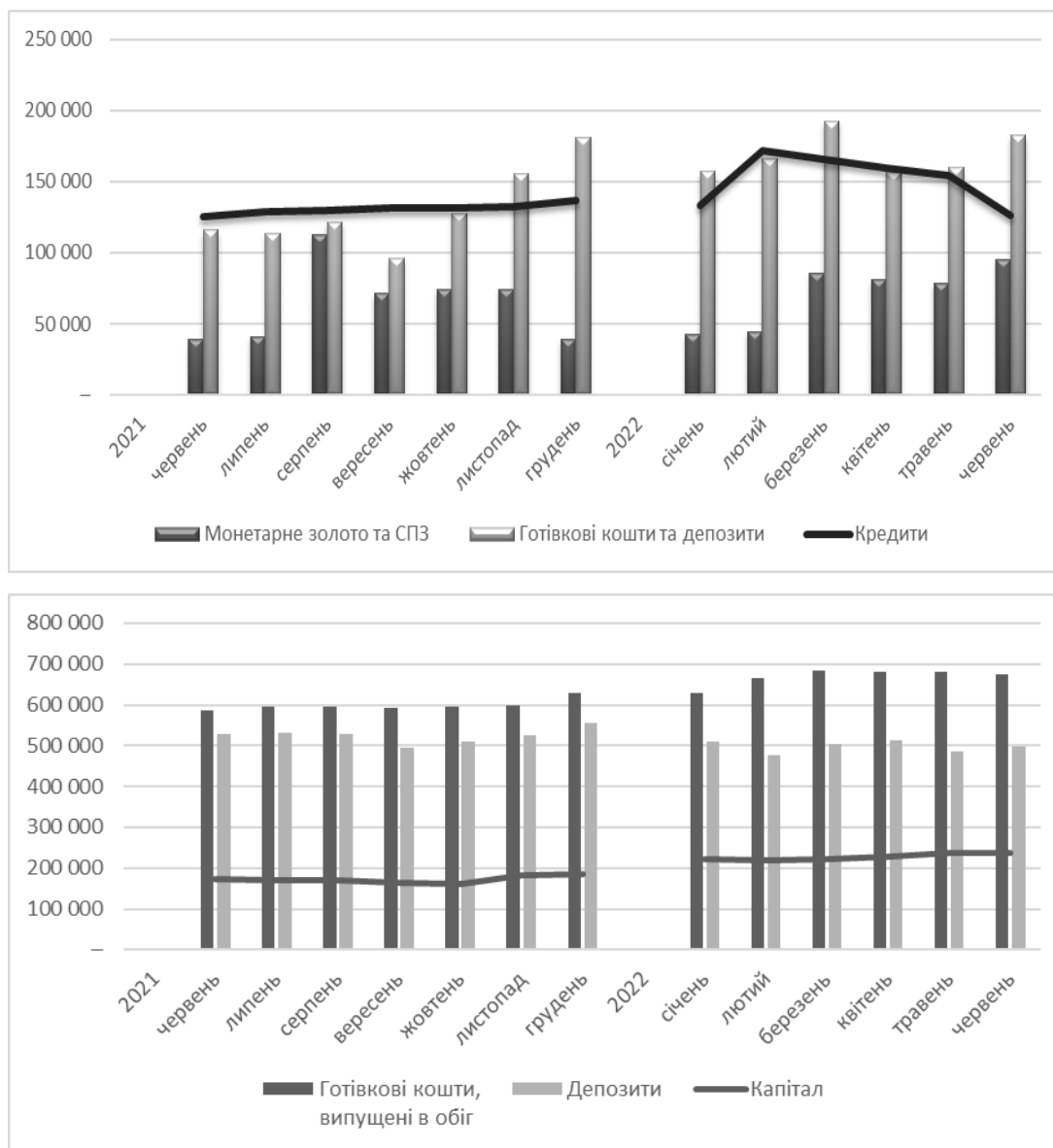

Рис. 1. Показники функціонування грошового ринку в Україні у воєнний період (залишки коштів на кінець періоду, млн грн)*

*побудовано на основі офіційних даних Національного банку України

Рис. 2. Структура ризиків грошового ринку України у воєнний період
* побудовано на основі офіційних даних Національного банку України

Оцінюючи ризики грошового ринку України у воєнний період було встановлено: через глибокий спад економіки та зростання дефіциту бюджету макроекономічний ризик зріс (+3); банки очікують значне погіршення якості портфеля, адже частка прострочених кредитів зросла, що призвело до зростання (+2) кредитного ризику домогосподарств та кредитного ризику підприємств (+5) через суттєве зростання очікуваних кредитних збитків і погіршення якості відповідного кредитного портфеля; також зріс ризик капіталу (+2); на сьогодні достатність капіталу значно вища за встановлені мінімальні вимоги, однак надалі

ризики капіталу ще будуть посилюватись; через збитки від вищих відрахувань до резервів ризик прибутковості зріс (+4); комісійний дохід знизився, однак чиста процентна маржа все ж збереглася; запас ліквідних активів є значним, однак очікується зростання ризику; зріс (+3) валютний ризик через значні валютні дисбаланси і суттєве погіршення девальваційних очікувань [1].

У ході дослідження нами оцінено результативність основного інструментарію державного регулювання грошового обігу та грошового ринку України в умовах воєнного стану (табл.1).

Таблиця 1

Стан грошових агрегатів України у воєнний період, млн грн.

Період	МЗ ²	у тому числі								
		М1		М2–М1				М3–М2		
		готівкові кошти в обігу поза депозитними корпораціями (М0)	переказні депозити в національній валюті	переказні депозити в іноземній валюті	інші депозити			боргові цінні папери		
					усього	у тому числі		усього	у тому числі	
	у національній валюті	в іноземній валюті		у національній валюті		в іноземній валюті				
2021 рік										
червень	1 912 330	541 495	585 901	315 542	466 864	293 467	173 397	2 528	376	2 152
липень	1 923 786	549 274	574 179	315 801	482 183	312 877	169 306	2 349	377	1 972
серпень	1 901 287	544 383	563 130	308 409	483 102	315 453	167 649	2 262	360	1 903
вересень	1 925 612	544 246	608 495	308 466	462 396	297 889	164 507	2 008	156	1 852
жовтень	1 940 554	553 799	610 775	312 004	462 057	302 584	159 473	1 918	150	1 768
листопад	1 957 884	549 644	624 832	321 590	459 965	303 713	156 252	1 854	147	1 707
грудень	2 071 358	581 011	700 227	317 930	470 438	314 261	156 177	1 752	150	1 602
2022 рік										
січень	2 047 249	583 532	647 292	348 627	465 979	311 214	154 765	1 819	150	1 669
лютий	2 032 526	634 688	635 476	330 897	429 891	283 975	145 916	1 575	127	1 448
березень	2 079 834	636 011	722 377	325 234	394 640	262 397	132 243	1 572	128	1 444
квітень	2 125 424	640 163	763 242	336 262	384 220	263 202	121 018	1 538	129	1 409
травень	2 121 040	634 445	756 713	344 954	383 452	264 239	119 213	1 477	119	1 358
червень	2 147 611	629 532	765 443	362 346	388 849	270 788	118 061	1 442	119	1 323

*побудовано на основі офіційних даних Національного банку України

До такого інструментарію віднесено результати функціонування банківської системи, валютного регулювання та грошово-кредитної політики.

Національний банк України від 24.02.2022 р. скорегував правила для функціонування всієї банківської системи на воєнний стан. Були введені обмеження щодо руху готівки [1-2]:

- заборона зняття готівки в іноземній валюті та обмеження щодо зняття готівки;
- заборона випуску та розповсюдження цифрових грошей;
- заборона виплачувати дивіденди, крім привілейованих акцій;
- достроково погашати банками кредитів, які отримані від нерезидентів;
- переказувати кошти за кордон, крім операцій від банків, і видавати кредити різним іноземним фінансовим установам;
- кредитувати юридичних осіб для погашення кредитів у іноземній валюті;
- змінювати валюту кредитів із іноземної валюти на гривню для всіх юридичних осіб, окрім банків.

У свою чергу впроваджено сукупність послаблень у діючих обмеженнях для банків, Національного банку України:

- скасовано встановлені заходи за порушення ряду нормативів (достатності капіталу, ліквідності, кредитного ризику, термінів подання статистичної звітності, тощо);
- перенесено проведення зовнішньої оцінки стійкості банків на строк до 2023 року;
- ліквідовано заходи щодо несвоєчасного оприлюднення різного роду фінансової й консолідованої фінансової звітності;
- ліквідовано заходи за порушення встановлених нормативів формування і утримання обов'язкових резервів.

Щодо валютного регулювання, то ключовим заходом від держави на початку повномасштабної війни було зафіксовано курс гривні до іноземних валют та припинення розрахунків довідкового курсу гривні до долара США. Вже 21 травня 2022 р. було знято обмеження банків на курси валют для операцій із готівкою та платіжними картками. Саме такий захід був першим кроком до встановлення плаваючого курсу (однак повернення до повністю ринкового курсу все ж найближчим часом є малоімовірним) [2].

З початком війни Національний банк України призупинив роботу всього валютного ринку, за винятком продажу іноземної валюти. Внесено сукупність змін:

- тимчасова заборона на зняття готівкової іноземної валюти;
- мораторій на транскордонні перекази, крім тих, що здійснюються безпосередньо від імені держави;
- тимчасовий дозвіл громадянам на вивезення за кордон іноземної валюти на суму до 10 тис. євро без підтверджуючих документів;
- наприкінці квітня введена тимчасова забо-

рона на купівлю віртуальних активів за гривню та обмеження на купівлю таких активів за іноземну валюту на суми в еквіваленті до 100 тис. грн на місяць;

- тимчасово заборонено проведення розрахунків за кордоном для придбання різних цінних паперів і оплати брокерських рахунків картками українських банків [1-2].

Значну роль у функціонуванні грошового ринку та грошового обороту відіграла грошово-кредитна політика. Так, Радою Національного банку України 15 квітня було затверджено Основні засади грошово-кредитної політики в умовах воєнного стану (відмова від таргетування інфляції у воєнний час; відмова від використання ключової ставки як основного інструменту монетарної політики для зниження інфляції та публікації своїх макроекономічних прогнозів; зміна облікової ставки, збільшивши її до 25% з 10% у січні 2022 р.; фінансування лише критичних державних видатків, оприлюдивши такі операції максимально прозоро; готовність Національного банку України співпрацювати з урядом для залучення міжнародного фінансування, необхідного для вирішення гуманітарних проблем і післявоєнної відбудови України) [1].

На початку березня 2022 р. Національним банком України відкрито спеціальні рахунки для збору коштів на потреби Збройних Сил і на гуманітарні потреби України, зробивши виключення із загальної заборони на перекази в іноземній валюті, у тому числі, громадянам Білорусі та Росії перераховувати кошти на спеціальні благодійні рахунки України [1-2].

Дозволено також приватним волонтерам переказувати суми в іноземній валюті в еквіваленті до 400 тис. грн на місяць за офіційним курсом НБУ на придбання бронешитів, касок, військової та тактичної форми, взуття та військової оптики, безпілотників, спальних мішків та аптечок.

Механізм є важливою складовою державного регулювання фінансової сфери і, на відміну від інших напрямків регулювання економіки, збільшує значною мірою відповідальність за регрес або розвиток кожного із секторів економіки окремо та національної економіки загалом. Насамперед, це обумовлено багатofункціональним призначенням грошового ринку, перш за все, Національного банку України, який є відповідальним за формування та координацію монетарної, грошово-кредитної політики, котра представляє собою процес забезпечення стабільності національних грошей, регулювання обсягу грошової пропозиції для стабілізації економіки і стійкого функціонування банківських установ, забезпечення ефективного функціонування грошово-кредитного ринку. Крім цього, грошовий ринок може сприяти реалізації державної політики з питань захисту і розвитку стратегічних секторів національної економіки [3-4].

Механізм державного регулювання грошового обороту та грошового ринку в умовах воєнного стану залучає у своїй роботі сукупність методів впливу та інструменти реалізації регуляторної дії. За формами впливу на суб'єкти такого ринку методи механізму державного регулювання грошового обороту та

грошового ринку в умовах воєнного стану поділяються на дві групи:

1) безпосереднього впливу (тобто адміністративного характеру): різного роду встановлені ліміти, ціни, обмеження, санкції, дозволи тощо, а також методи, засновані на використанні лімітного кредитування (пряме регулювання відсоткової ставки, ліміти на встановлений обсяг або вартість кредитів, які надаються певним сферам;

2) опосередковані методи впливу містять ті, які регламентують поведінку суб'єктів грошового ринку не прямо, а через формування певного середовища для його функціонування, мотивують поведінку: наприклад вплив на грошову пропозицію формулюючи певні умови на грошовому ринку і ринку капіталів, податкове регулювання тощо [5-6].

До інструментів державного регулювання грошового обороту та грошового ринку в умовах воєнного стану зараховуємо: резервні вимоги, відсоткові ставки за операціями НБУ, операції на відкритому ринку, валютне регулювання, встановлення обсягів грошової маси, різні кількісні обмеження.

Механізм державного регулювання грошового обороту та грошового ринку в умовах воєнного стану забезпечується виконанням ряду функцій, під якими розуміють напрямки діяльності. Призначення цільових функцій полягає в орієнтації до встановлених для даного механізму цілей, які мають охопити як грошово-кредитну сферу так й економічну систему загалом [7-9].

Механізм державного регулювання грошового обороту та грошового ринку в умовах воєнного стану має бути спрямованим на здійснення таких функцій: банківське регулювання, державний контроль, валютне регулювання. Першочерговим етапом побудови такого механізму є визначення мети функціонування даного механізму. Враховуючи контекстне наповнення визначення державного регулювання грошового обороту та грошового ринку в умовах воєнного стану з позиції його складових, основними компонентами мети такого механізму слід виділити: забезпечення стабільного та безпечного функціонування грошового ринку в умовах воєнного стану; запобігання дестабілізуючим процесам у фінансовій сфері України; обмеження фінансових ризиків; сприяння стабілізації економічного розвитку.

Грунтовною передумовою досягнення означеної мети є виконання завдань, що покладені в основу державного регулювання грошового обороту та грошового ринку в умовах воєнного стану: 1) формування прозорої політики Національного банку України щодо забезпечення фінансової стабільності фінансової системи загалом та грошового ринку зокрема; підтримка необхідного рівня стандартів та професіоналізму на грошово-кредитному ринку; запобігання поширення системних ризиків на грошовому ринку та вирівнювання фінансових диспропорцій, які для нього характерні тощо; 2) підвищення рівня капіталізації банків України; забезпечення ліквідності вітчизняних банківських установ; постійне збалансування якості активів; посилення адаптивності грошового ринку до зміни обов'язкових нормативів та трансформації за-

конодавства в умовах воєнного стану.

Реалізація завдань та досягнення мети механізму державного регулювання грошового обороту та грошового ринку в умовах воєнного стану базується на дотриманні сукупності принципів і виконанні необхідних функцій. Механізм державного регулювання грошового обороту та грошового ринку в умовах воєнного стану ґрунтується на загальних (відкритості, відповідальності, адаптивності, законності, незалежності, алгоритмічності, прозорості, системності, передбачуваності, узгодженості інтересів та пріоритетів) та специфічних принципах (валютні операції на грошовому ринку, фінансова стабільність банківської системи, ефективність грошово-кредитної політики).

Важливо зауважити, що особливістю такого механізму державного регулювання грошового обороту та грошового ринку України в умовах воєнного стану є визначені рівні забезпечення фінансової стабільності та узгоджене поєднання інструментів монетарної політики Національного банку України, існуючих та перспективних до впровадження адаптивних до специфічних воєнних умов інструментів макро- та мікропруденційного регулювання, що також дозволяє сформувати системний підхід щодо забезпечення стабільності грошового обороту та грошового ринку, які доцільно враховувати в процесі їх моніторингу.

Висновки та перспективи подальших досліджень. В умовах повномасштабної війни економіка України (а відповідно уряд і Національний банк) зіткнулися з небаченими труднощами. Фізичне знищення деяких підприємств, порушення ланцюгів постачання та блокада морського експорту підвищили безробіття та зменшили податкові та валютні надходження (зменшення державних доходів також відбулося через радикальне зниження податків у перші дні війни). Багато втратили свої доходи, мільйони втекли за кордон, зростала потреба купувати імпортні товари для постачання армії. Це призвело до збільшення державних витрат, у тому числі в іноземній валюті (позитивним моментом є те, що біженцям дозволили використовувати гривневі картки для розрахунків за кордоном). В умовах зменшення валютних надходжень і зростання витрат утримання фіксованого курсу гривні однозначно можливе лише за рахунок валютних резервів. Тому для збереження резервів необхідно запровадити жорсткі валютні обмеження, зокрема обмеження на закупівлю некритичних категорій імпорту. На жаль, допомога зовнішніх партнерів нині нижча за місячні потреби уряду на 5 мільярдів доларів. Тому і уряду, і НБУ доведеться приймати непопулярні, але необхідні рішення. Нацбанк уже ухвалив одне з таких рішень про підвищення облікової ставки до 25%, поступово переходячи до плаваючого курсу (девальвація гривні дещо пом'якшить наслідки макроекономічного шоку). Крім того, найближчим часом необхідно буде знову запровадити, а можливо, і підвищити податки, в тому числі на імпорту, а також скоротити перелік критичного імпорту (зараз він досить великий, включаючи, наприклад, рекламні послуги та безалкогольні напої), розглянути питання реструктуризації державного боргу.

Література

1. Офіційний сайт Національного банку України: [Веб-сайт]. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення 25.07.2022)
2. Ukrainian Laws in Wartime: Guide for International and Domestic Businesses. URL: <https://www.bakermckenzie.com/-/media/files/locations/ukraine/guide-to-ukraine-law-at-wartime.pdf> (дата звернення 1.08.2022)
3. Дмитрова О.С. Класифікація загроз та ризиків економічної безпеки банку // Ефективна економіка. 2015. № 11. С.126-132.
4. Коковіхіна О.О., Олійник А.Ю. Ідентифікація загроз фінансовій безпеці банку // Вісник економіки транспорту і промисловості. 2015. № 50. С. 329–333. doi: 10.18664/338.47:338.45.v0i50.53248
5. Лісняк А.Є. Чинники фінансової безпеки банків // Вісник університету банківської справи. 2017. № 3(30). URL: <http://visnuk.ubsnbu.edu.ua/article/view/124469>.
6. Новий бізнес. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/saygun/chim-horosha-likvidatsija-bankiv-485347>. (дата звернення 1.08.2022)
7. Крючко Л.С. Особливості управління вітчизняними банками // Ефективна економіка. 2015. №4. С.86-92
8. Rodchenko Larisa, Volkova Oksana, Kopytko Vasyi, Tsutskiridze Maksym, Ageieva Iryna, Nikoliuks Olena. Modelling the Risk Management of Financial Investments by the Fisher Criterion in Public Administration // Blue Eyes Intelligence Engineering & Sciences Publication. 2019. Vol. 8. Issue 9 (July 2019). P. 66-69 doi: 10.35940/ijitee.I7478.078919
9. Nikoliuk O., Krusir T. Current state and prospects for development of stock exchange in globalization conditions // Food Industry Economics. 2019. Vol.11, Issue 2. P. 78-88. doi:10.15673/fie.v11i2.1399
10. Шевченко А.А., Петренко О.П., Кравченко Ю.І. Сучасний стан функціонування фондових бірж в Україні // Modern Economics. 2021. №27. С.229-235 doi: 10.31521/modecon.V27(2021)-32

Стаття надійшла 10.08.2022
 Стаття прийнята до друку 24.08.2022
 Доступно в мережі Internet 19.10.2022

Petrenko O.

PhD, Associate Professor
 Department of Economic Theory
 and Economics of Enterprise
 Odesa State Agrarian University
 st. Pantelejmoniv's'ka, 13, Odesa, Ukraine, 65012
 E-mail: Leka_m@ukr.net
 ORCID ID: 0000-0001-9722-3785

STATE REGULATION OF THE MONEY CIRCULATION AND THE MONEY MARKET UNDER THE CONDITIONS OF THE MILITARY STATE

The article evaluates the current state of the money market and money circulation in the conditions of military state and the development of the mechanism of its state regulation. The characteristic conditions of the functioning of the money market of Ukraine in modern military conditions have been systematized: corporate lending is gradually growing exclusively on the basis of state support; retail lending has significantly decreased, mortgage lending has stopped altogether; banks successfully coped with emerging operational challenges; credit risks increase significantly; the available capital stock of domestic banks significantly exceeded the established minimum levels in February; additional capital reserves to cover credit risks also contributed to an increase in the share of risks for unsecured consumer loans. The effectiveness of the main tools of the state regulation of money circulation and the money market of Ukraine in the conditions of martial state (the results of the functioning of the banking system, currency regulation and monetary and credit policy) was evaluated. The conceptual provisions for the formation of the mechanism of state regulation of money circulation and the money market in the conditions of martial state have been formed, which create a holistic view of the possibilities of restarting the national money market of Ukraine, solving the existing internal financial problems and its transformation in accordance with the European-oriented vector of the development of the national economy. The key tasks of such a mechanism, which are the basis of the state regulation of money circulation and the money market under martial state, have been proposed to include: 1) the

formation of a transparent policy of the National Bank of Ukraine to ensure the financial stability of the financial system in general and the money market in particular; maintaining of the necessary level of standards and professionalism in the money market; prevention of the spread of systemic risks in the money market and equalization of financial disparities that are characteristic of it, etc.; 2) increasing the level of capitalization of Ukrainian banks; ensuring the liquidity of domestic banking institutions; permanent balancing of assets quality; strengthening the adaptability of the money market to changes in mandatory standards and transformation of legislation in the conditions of martial state. Such a mechanism is implemented on the basis of a complementary approach to the redistribution of strategic tasks and instruments of influence between the system of state regulation by authorities and financial self-regulatory organizations.

Key words: money market, money circulation, state regulation, mechanism, martial state, monetary and credit policy, currency regulation.

References

1. Ofitsiyni sait Natsionalnoho banku Ukrainy. Retrieved July 25, 2022, from <https://bank.gov.ua/>
2. *Ukrainian Laws in Wartime: Guide for International and Domestic Businesses*. bakermckenzie.com. Retrieved August 1, 2022, from <https://www.bakermckenzie.com/-/media/files/locations/ukraine/guide-to-ukraine-law-at-wartime.pdf>
3. Dmytrova, O. S. (2015). Klasyfikatsiia zahroz ta ryzykiv ekonomichnoi bezpeky banku. *Efektivna Ekonomika*, (11), 126–132.
4. Kokovikhina, O. O., & Oliinyk, A. Yu. (2015). Identyfikatsiia zahroz finansovii bezpetsi banku. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, (50), 329–333. doi: 10.18664/338.47:338.45.v0i50.53248
5. Lisniak, A. Ye. (2017). Chynnyky finansovoi bezpeky bankiv. *Visnyk Universytetu Bankivskoi Spravy*, (3(30)). Retrieved from <http://visnuk.ubsnbu.edu.ua/article/view/124469>.
6. *Novyi biznes*. biz.nv.ua. Retrieved August 1, 2022, from <https://biz.nv.ua/ukr/experts/saygun/chim-horoshalikvidatsija-bankiv-485347>
7. Kriuchko, L. S. (2015). Osoblyvosti upravlinnia vitchyznianymy bankamy. *Efektivna ekonomika*, (4), 86-92.
8. Rodchenko, L., Volkova, O., Kopytko, V., Tsutskiridze, M., Ageieva, I., & Nikoliuk, O. (2019). Modelling the Risk Management of Financial Investments by the Fisher Criterion in Public Administration. *Blue Eyes Intelligence Engineering & Sciences Publication*, 8(9), 66–69. doi: 10.35940/ijitee.I7478.078919
9. Nikoliuk, O., & Krusir, T. (2019). Current state and prospects for development of stock exchange in globalization conditions. *Food Industry Economics*, 11(2), 78-88. doi:10.15673/fie.v11i2.1399
10. Shevchenko, A. A., Petrenko, O. P., & Kravchenko, Yu. I. (2021). Suchasnyi stan funktsionuvannia fondovykh birzh v Ukraini. *Modern Economics*, (27), 229–235. doi: 10.31521/modecon.V27(2021)-32

Received 10 August 2022

Approved 24 August 2022

Available in Internet 19.10.2022

Цитування згідно ДСТУ 8302:2015

Петренко О.П. Державне регулювання грошового обороту та грошового ринку в умовах воєнного стану // Економіка харчової промисловості. 2022. Т. 14, вип. 3. С. 25–31.

Cite as APA style citation

Petrenko, O. (2022). State regulation of the money circulation and the money market under the conditions of the military state. *Food Industry Economics*, 14(3), 25–31.